

УДК 331.522.4:005.336.4:330(477)

Гинда О. М.

ВПНЗ «Європейський університет», Львівська філія

Гинда С. М.

Львівський національний університет ім. Івана Франка

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ КАПІТАЛОМ ОСІБ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

Описано роль інтелектуального капіталу осіб з обмеженими можливостями в розвитку економіки держави загалом. Визначено проблеми управління цим капіталом та наведено рекомендації щодо їх вирішення в Україні. Дослідження цієї проблеми підтвердило значущість інтелектуального капіталу осіб з обмеженими можливостями в розвитку економіки на макрорівні.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, людський капітал, інвалідність, моделі інвалідності, особи з обмеженими можливостями.

Постановка проблеми. Теорія інтелектуального капіталу відіграє значну роль у ХХІ ст. Сьогодні ми спостерігаємо стрімкий технологічний розвиток, трансформацію масштабів економічної діяльності, створення умов для всебічного самовдосконалення людини як творчої особистості. Ми погоджуємося з теорією А.А. Чухно, що визначальним джерелом економічного розвитку виступають такі фактори, як освіченість, наукові знання, професіоналізм, інклюзивні навички [1], та з дослідженнями зарубіжних учених, що у процесі управління інтелектуальним капіталом його основою є людський капітал, який включає природжені здібності й талант, освіту й набуту кваліфікацію, він є мірою втіленої в людині здатності приносити дохід. Саме недостатній рівень управління інтелектуальним капіталом нині є головною перешкодою для економічного оновлення країни [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Н.П. Марущак зазначає, що інтелектуальний капітал – це система характеристик, які визначають можливість людини до творчої праці для створення товарів, послуг, доданої вартості. Таким чином, що досконалішим є людський капітал, виражений рівнем освіти, кваліфікації, знань, досвіду, то більші можливості людини до продуктивної, високоякісної праці [3].

Н.І. Верхоглядова констатує, що інтелектуальний капітал визначає ефективність використання виробничого, фінансового та природного капіталу і безпосередньо впливає не тільки на темпи, а й на якість економічного зростання [4].

Аналіз наукових публікацій показав певний доробок із різних аспектів щодо вдосконалення процесу управління інтелектуальним капіталом осіб з обмеженими можливостями в контексті розвитку економіки України. Можна виділити наукові публікації таких науковців, як К.П. Бондарчук, Г.В. Гаврюшенко, С.В. Мельник, Т.М. Кір'ян, Л.Г. Колешня, Е.М. Лібанова, О.В. Толстікова та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сьогодні існує потреба у подальших дослідженнях щодо вдосконалення процесу управління інтелектуальним капіталом осіб з обмеженими можливостями. За оцінками експертів, підвищення інтелектуального капіталу на 1% призводить до зростання продуктивності праці на 3,81% і до прискорення темпів зростання ВВП на душу населення до 1–3% [5]. Саме недостатній рівень управління інтелектуальним капіталом осіб з обмеженими можливостями нині є головною перешкодою для підвищення рівня та якості їх життя та економічного зростання країни.

Мета статті полягає у формулюванні рекомендацій щодо вдосконалення процесу управління інтелектуальним капіталом осіб з обмеженими можливостями.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтелектуальний капітал є головною цінністю сучасного суспільства та базовим фактором інтелектуальної капіталізації економіки України. Інноваційна модель економічного розвитку, рушійними силами якого все більше стають нові знання, творчий та інтелектуальний капітал людини і суспільства, робить його стратегічним ресурсом конкурентної боротьби.

Таким чином, проблема управління та збереження інтелектуального капіталу має велике значення як для самої людини, так і для підприємств та держави у цілому [6].

Зауважимо, що, згідно з умовами ринкової економіки, управління формуванням інтелектуального капіталу набуває нових особливостей, зокрема таких, як безперервність навчання та нерозривний зв'язок освіти з виробничою діяльністю людини (протягом усього періоду праці); здатність творчого застосування накопичених знань, навичок для генерації нових ноу-хау; розвиток інноваційної економіки зумовлює вимоги безперервного навчання та елементів творчості не лише окремих працівників, а й цілих колективів підприємств [7, с. 164].

Зазначимо, що основними перешкодами на шляху розвитку інтелектуального капіталу в Україні є слабка економічна динаміка країни в умовах тривалої військової агресії на Донбасі, поглиблення негативних тенденцій в економіці, низького рівня довіри до системи державного управління, висока корупція, слабка фінансова дисципліна, низька інвестиційна привабливість та негативна політика в галузі освіти, охорони здоров'я, культури, фізичної культури й спорту, сім'ї та молоді.

Основним елементом інтелектуального капіталу є людина, яка здатна створювати вартість, а обладнання, сировина, енергія – це лише інертний потенціал, який за своєю природою нічого додатково не створює і не може створити, поки людина не використає цей потенціал, змусивши його працювати [8, с. 14].

Інтелектуально-інформаційні технології, інтелектуальний капітал змінили роль людини в процесі виробництва, і саме тому нинішня соціально-економічна ситуація в Україні особливо потребує підвищення цінності та суспільного престижу знань, освіченості, інтелігентності, духовного розвитку, внутрішньої культури людини-працівника,

адже знання, професійно-кваліфікаційний і духовний розвиток, підвищення соціальної ролі сучасної працездатної людини – найважливіші засоби економічного зростання, а також його кінцева мета.

На нашу думку, саме тому сьогодні процес управління інтелектуальним капіталом осіб з обмеженими можливостями повинен стати стратегічним напрямом державного управління в Україні й потребує вдосконалення управління його реалізацією [9; 10]. Зауважимо, що управління процесами розвитку інтелектуального капіталу в Україні ведеться на різних рівнях і ефективність залежить від державної політики.

З попереднього аналізу випливає, що в нашій країні для вдосконалення управління інтелектуальним капіталом є дуже багато резервів. Зокрема, це стосується інтелектуального капіталу осіб з обмеженими можливостями. Зауважимо, що за Законом України «Про реабілітацію інвалідів» – «інвалідність – міра втрати здоров'я та обмеження життєдіяльності, що перешкоджає або позбавляє конкретну особу здатності чи можливості здійснювати діяльність у спосіб та в межах, що вважаються для особи нормальними залежно від вікових, статевих, соціальних і культурних факторів».

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів», «інвалідність як міра втрати здоров'я визначається шляхом експертного обстеження в органах медико-соціальної експертизи Міністерства охорони здоров'я України». Саме тому в Україні поняття про людину з інвалідністю асоціюється виключно з людиною, яка має офіційне медичне підтвердження статусу інваліда певної групи (I, II, III).

Ми звертаємо увагу на те, що сьогодні економіко-політична ситуація в Україні зумовила послаблення системи управління інтелектуальним капіталом переважно за рахунок негативного проведення реформ, війни на сході країни та зниження рівня життя населення країни.

Головним завданням державної політики щодо осіб з обмеженими можливостями є надання громадянських прав на освіту, працю, створення повноцінної родини, гарантування політичних

прав, житла, транспорту, доступу до інформації та ін. [11]. Отже, проблеми людей з особливими можливостями потребують вирішення на державному рівні за допомогою законодавчих актів.

Зауважимо, що для розвитку інтелектуального капіталу цієї категорії громадян сформована відповідна законодавча база, великі мережі відповідних громадських організацій, центрів професійної реабілітації, також в Україні досі існує нерівність прав та свобод цих громадян. Так, для захисту інтересів людей з обмеженими можливостями у цій сфері 4 листопада 1950 р. прийняті Європейська конвенція з прав людини і 13 грудня 2006 р. – Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю. У цих документах представлені властиві людині з обмеженими можливостями права і свободи. Сьогодні в Україні діють окремі закони, які регулюють права особливих людей, які подано в табл. 1.

Ще недавно в світі та Україні існувало багато негативних думок про осіб з обмеженими можливостями, таких як: не освічені, не в змозі працювати і конкурувати на ринку праці, потребують благодійної допомоги, від них нема ні економічної, ні духовної користі суспільству, вони пасивні, залежні, недружні, жалюгідні... Нині можна спостерігати іншу думку. Так, українські параолімпійські спортсмени, які почали брати участь у Параолімпійських іграх з 1996 р., за весь період виграли 374 олімпійські медалі на літніх та 90 медалей на зимових Іграх, 145 із них – золоті [12]. Як бачимо, наші спортсмени показали, що вони сміливі, сильні духом, витривалі.

Сьогодні у світі спостерігаються суттєві зміни стосовно ставлення до осіб з обмеженими можливостями, зокрема визнання рівності прав інвалідів на повноцінне життя, створення соціальних умов, умов для самореалізації, здобуття освіти і працевлаштування, залучення інвалідів до духовного, культурного та спортивного життя.

Зауважимо, що люди з обмеженими можливостями мають дуже важливі риси характеру, а саме професійну і життєву компетентність, уміння, гендерні характеристики, цілеспрямованість, уміння бути корисними суспільству, бажання жити та ін.,

Таблиця 1

Окремі закони, які регулюють права людей з особливими можливостями

Назва закону	Дата прийняття	Зміст закону
Конституція України	30.09.2016	гарантує права людини в Україні, основні механізми захисту прав людини
Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні	21.03.1991	гарантує інвалідам рівні з усіма іншими громадянами можливості для участі в економічній, політичній і соціальній сферах життя суспільства, а також створення умов, які дають їм можливість ефективно реалізувати свої права та свободи та вести повноцінний спосіб життя
Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації інклюзивного навчання	05.06.2014	для задоволення освітніх, соціальних потреб, організації корекційно-розвиткової роботи у складі навчальних закладів можуть створюватися спеціальні та інклюзивні групи для виховання і навчання дітей з особливими освітніми потребами
Про державну соціальну допомогу інвалідам із дитинства та дітям-інвалідам	05.03.2013	цей Закон, відповідно до Конституції України (254к/96-ВР), гарантує інвалідам із дитинства та дітям-інвалідам право на матеріальне забезпечення за рахунок коштів державного бюджету України та їх соціальну захищеність шляхом установлення державної соціальної допомоги на рівні прожиткового мінімуму
Про реабілітацію інвалідів	10.11.2015	визначає основні засади створення правових, соціально-економічних, організаційних умов для усунення або компенсації наслідків, спричинених стійким порушенням здоров'я, функціонування системи підтримання інвалідами фізичного, психічного, соціального благополуччя, сприяння їм у досягненні соціальної та матеріальної незалежності
Про підтримку олімпійського, параолімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні	05.12.2012	забезпечує правове регулювання відносин, спрямованих на розвиток олімпійського та параолімпійського руху в Україні, гарантує державну підтримку його учасникам

Джерело: розроблено на основі [13]

тому їм необхідно надати можливість повноцінно реалізовувати свої права на освіту та працевлаштування.

Сьогодні для людей з особливими можливостями в Україні характерна соціальна ізоляція, тобто відсутність умов для реалізації їхнього права на освіту, працевлаштування, індивідуальну мобільність, охорону здоров'я, участь у політичному та громадському житті, на доступ до ресурсів та послуг. Основними причинами соціальної ізоляції можуть бути такі фактори, як бідність, расизм, мовний бар'єр, неефективна політика уряду в цій сфері, недостатня активність та обмеженість особи [14].

Європейський Союз визнає соціальну ізоляцію як процес, за яким групи населення не мають змоги брати участь у суспільному житті країни через відсутність знань, можливостей, дискримінації, а також обмежений доступ до прийняття рішень органів влади щодо їх життя [14, с. 74].

Треба сказати, кількість осіб з особливими потребами постійно зростає. Так, в Україні станом на початок 2016 р. налічується близько 2,6 млн. осіб з інвалідністю, майже 80% із них – працездатного віку, що відповідає кількості понад 2 млн. осіб. Згідно з проведеними дослідженнями, інвалідність в Україні зумовлена незадовільним станом системи охорони здоров'я, недостатньою безпекою та охороною праці, низьким рівнем екологічної культури, наявністю різноманітних катаклізмів (природних, екологічних, воєнних, зокрема наслідками війни в Афганістані та антитерористичної операції на Сході України, Чорнобильської катастрофи) [15].

З оглянутого ми усвідомлюємо, що захист цієї категорії вразливого населення України вимагає пильної уваги з боку держави та суспільства.

Відповідно до визначення Всесвітньої організації охорони здоров'я, інвалідність – це обмеження чи відсутність здатності здійснювати ту чи іншу діяльність таким чином чи в таких межах, які вважаються нормальними для людини. Відповідно до визначення поняття інвалідності, в суспільстві існують такі моделі інвалідності, як медична, економічна, модель функціональної обмеженості, соціальна (табл. 2).

Згідно з міжнародною класифікацією, людей з обмеженими можливостями можна віднести до таких груп: люди, які мають вади слуху; проблеми зору; проблеми опорно-рухового апарату; діабет, епілепсію, астму; загальні захворювання; порушення або затримку психічного розвитку [17].

Інтелектуальний капітал людей з особливими потребами включає: інтелект людини, а саме природну, генетично задану структуру, результати інтелектуальної діяльності, набуті у професійній

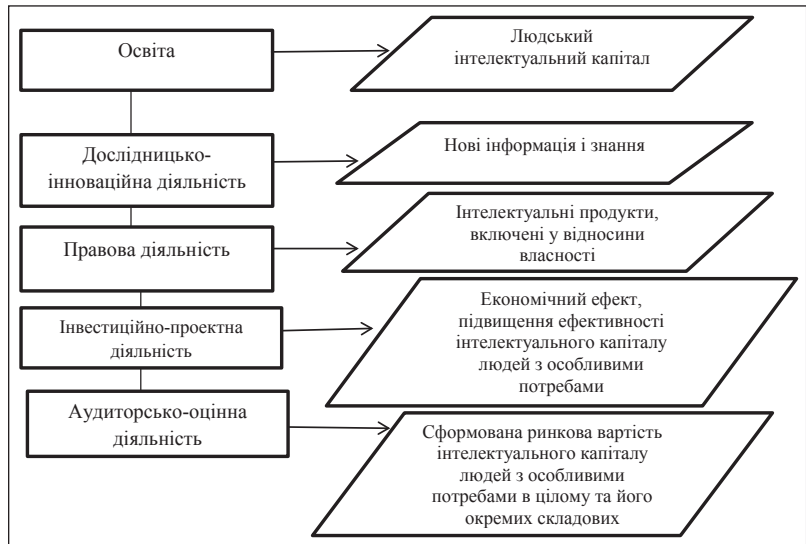

Рис. 1. Система управління інтелектуальним капіталом людей з особливими потребами

Джерело: розроблено авторами

діяльності (промислові ноу-хау, винаходи, корисні моделі), поза професійної діяльності (повноцінного відпочинку, методи ефективного виховання дітей), у внутрішній ментальній діяльності (прийоми концентрації уваги, запам'ятовування, методи ейдетики, технології творчого вирішення завдань).

Система управління інтелектуальним капіталом людей з особливими потребами заснована на організації інтелектуальної діяльності, яка здійснюється як постійний процес (рис. 1). Створення інновацій – основна мета інтелектуальної діяльності людей з особливими потребами, а процеси гуманізації та демократизації вимагають пошуку шляхів підвищення їх якості життя.

Зауважимо, що основною стратегією державної політики України є здійснення інвестицій у людський капітал, а інклюзія осіб з інвалідністю в суспільство розглядається як стратегічний напрям соціального інвестування. Соціальна інклюзія має знайти своє відображення у сфері освітньої політики.

Інклюзії в освітній сфері забезпечить високоякісну освіту, яка буде сприяти розвитку інтелектуального капіталу осіб з обмеженими можливостями, приймати власні рішення та повноцінну участь у житті суспільства.

Висновки. З наведеного вище ми можемо згрупувати проблеми людей з особливими потребами та шляхи їх вирішення (табл. 3).

Впровадження рекомендацій щодо вирішення проблем людей з особливими потребами забезпечить ефективне зростання економіки України, а для ефективного управління їх інтелектуальним капіталом прийнято низку законів, постанов Кабінету Міністрів, наказів Міністерства праці та інших нормативних актів.

Таблиця 2

Моделі інвалідності

Назва моделі	Зміст моделі	Стан особи
Медична модель інвалідності	акцентує увагу на патологіях у людини (вроджених чи набутих), за якими вона відрізняється від здорових людей	відсутність здоров'я
Модель функціональної обмеженості	описує неповноцінність як нездатність особи виконувати ті чи інші функції порівняно зі здоровими людьми	нездатність до продуктивної праці
Соціальна модель	обмеження повноправного функціонування людини в суспільстві	реабілітації людей з обмеженими можливостями

Джерело: складено на основі [16]

Проблеми управління інтелектуальним капіталом людей з особливими потребами та рекомендації щодо їх вирішення в Україні

Проблеми управління інтелектуальним капіталом людей з особливими потребами	Рекомендації щодо вирішення проблем управління інтелектуальним капіталом людей з особливими потребами
обмеження доступу інвалідів до соціальних благ	Встановити спеціальні пристосування: широкі кабінки ліфта тактильним покриттям, маркерами, кнопками виклику персоналу, інформаційними терміналами тощо Встановити громадські туалети для «візників», інформація про ліки, написана шрифтом Брайля для людей із вадами зору чи присутність сурдоперекладачів у лікарнях, поліклініках, соціальних службах для людей з обмеженими слуху Створити ліцензовані спеціальні таксі Створити умови проживання в соціальних сім'ях або будинках
вступ до навчального закладу	Закріплення персонального асистента, який надається людині, яка не може впоратися з необхідними функціями: возити на візку, допомагає в їдальні і в бібліотеці студентам із вадами зору читають вголос підручники і конспекти Обладнати навчальні заклади пандусами Забезпечити доступ до Інтернету та комп'ютерів Забезпечити доступ до інклюзивної освіти
працевлаштування	Запровадити штрафні санкції для підприємців, які не хочуть брати на роботу осіб з інвалідністю Забезпечити доступ до робочого місця Забезпечити умови праці
соціальні виплати	Запровадити пільгову систему для обслуговуючого персоналу за людиною з особливими можливостями Запровадити виплати, такі щоб задовольнити основні потреби для повноцінного життя людей з особливими можливостями

Джерело: розроблено на основі [17]

Список використаних джерел:

1. Чухно А.А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України / А.А. Чухно. – К. : Логос, 2003. – С. 101.
2. Капустяк І.В. Ефективність державного інвестування людського капіталу в Україні / І.В. Капустяк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/29_DWS_2011/Economics/5_95520.doc.htm.
3. Марущак Н.П. Людський капітал як фактор розвитку економіки України / Н.П. Марущак [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/SND/Economics/14_maruschak%20n.p..doc.htm.
4. Верхоглядова Н.І. Людський капітал і показники економічного зростання / Н.І. Верхоглядова // Економіка та держава. – 2007. – № 1. – С. 84–86.
5. Сидорко Н.Л. Роль інвестицій у формуванні людського капіталу (методологічний аспект) / Н.Л. Сидорко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/biznes/2010_2/2010/02/100211.pdf.
6. Berezhnyj V.M., Kravchuk Yu.B. and Ovsienko K.I. The development of human capital – the main condition for economic growth [Online]. – at : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=29598>.
7. Амосов О., Дегтяр А. Формування людського капіталу в умовах інноваційної економіки: методологічний аспект / О. Амосов, А. Дегтяр // Публічне управління: теорія та практика. – 2011. – № 3(7). – С. 164–172.
8. Фитценц Я. Рентабельность инвестиций в персонал: измерение экономической ценности персонала / Я. Фитценц ; пер. с англ. М.С. Меньшикова, Ю.П. Леонова ; под ред. В.И. Ярных. – М. : Вершина, 2006. – 320 с.
9. Зенгенбергер В. Роль активной отраслевой и региональной политики занятости / В. Зенгенбергер, М. Кене // Общество и экономика. – 1996. – № 3–4. – С. 91–94.
10. Новікова О.Ф., Амоша О.І. Людський потенціал: механізми збереження та розвитку : [монографія] / О.Ф. Новікова, О.І. Амоша [та ін.] ; НАН України. Ін-т економіки пром-ті. – Донецьк, 2008. – 468 с.
11. Україна на Паралімпійських іграх [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.
12. Чижов А.С. Занятость и рынок труда: новые реалии, национальные приоритеты, перспективы / А.С. Чижов ; отв. редактор докт. эконом. наук, проф. А.С. Чижов. – М. : Наука, 1998. – 254 с.
13. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g71.
14. Інвалідність та суспільство : [навчально-методичний посібник] / За заг. ред. Л.Ю. Байди, О.В. Красюкової-Еннс. – К., 2012. – 216 с.
15. Федулова Л. Політика інклюзивного інноваційного розвитку в умовах децентралізації регіонів / Л. Федулова // Модернізація управління національно економікою : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. (25–26 листопада 2016 р.). – Київ : КНЕУ, 2016. – С. 189–194.
16. Актуальні питання соціально/реабілітаційної технології допомоги дітям, молоді з функціональними обмеженнями та їх батькам / За заг. ред. К.С. Пендеровського. – К. : КМДССМ, 2003. – 108 с.
17. Соціальна робота в Україні: теорія і практика. – 2002. – Жовтень – грудень.

Гинда О. Н.

Европейський університет, Львівський філіал

Гинда С. Н.

Львівський національний університет ім. Івана Франка

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПРОЦЕССА УПРАВЛЕНИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫМ КАПИТАЛОМ ЛЮДЕЙ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ

Резюме

Описана роль интеллектуального капитала людей с ограниченными возможностями в развитии экономики государства в целом. Определены проблемы управления этим капиталом и приведены рекомендации относительно их решения в Украине. Анализом этой проблемы подтверждена значимость интеллектуального капитала лиц с ограниченными возможностями в развитии экономики на макроуровне.

Ключевые слова: интеллектуальный капитал, человеческий капитал, инвалидность, модели инвалидности, лица с ограниченными возможностями.

Hynda O. N.

The «European university» of Lviv branch

Hynda S. N.

Ivan Franko National University of Lviv

IMPROVEMENT OF MANAGEMENT PROCESS BY INTELLECTUAL CAPITAL OF PEOPLE WITH LIMIT POSSIBILITIES

Summary

The role of intellectual capital of people is described with limit possibilities in development of economy of the state on the whole. The problems of management this capital are certain and recommendations over are brought in relation to their decision in Ukraine. The analysis of this problem is confirm meaningfulness of intellectual capital of persons with limit possibilities in development of economy on a macrolevel.

Keywords: intellectual capital, human capital, disability, models of disability, persons with limit possibilities.

УДК 33.021

Григор'єв Г. С.

кандидат економічних наук, доцент,

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

ВЕКТОРНА НАПРАВЛЕНІСТЬ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У НАЦІОНАЛЬНОМУ МАКРОЕКОНОМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У статті запропонована векторна направленість фінансово-економічних трансформацій, які потребує національне макроекономічне середовище. Досліджено стан та вплив факторів на національне макроекономічне середовище. Розроблена структурована векторна модель трансформації фінансово-економічних процесів у національному макроекономічному просторі, у якій основними компонентами, з урахуванням кількісної та якісної орієнтації, є – міжнародна інтеграція на фінансових ринках; міжнародна інтеграція на товарних ринках; міжнародна кооперація та спеціалізація; формування інвестиційного портфелю; розвиток Initial Public Offering; застосування злиття та поглинання; розвиток електронної комерції; розвиток форм міжнародної економічної інтеграції та глобалізація економічного розвитку.

Ключові слова : вектор, макроекономічне середовище, національна економіка, глобалізація, інтеграція, кооперація, спеціалізація.

Проблема дослідження. Національне макроекономічне середовище України, в умовах обмеженості ресурсного забезпечення та агресивної поведінки зовнішнього оточення, з 2015 р. стало на шлях трансформаційних процесів та радикальних реформ. Державними інституціями розроблені відповідні стратегії, які спрямовані на здійснення послідовних ринкових перетворень щодо забезпечення ефективності державної економічної політики. Значна кількість урядових рішень, покликаних усунути перешкоди розвитку національної економіки та її сегментних складових, зокрема підприємництва, забезпечує підвищення ділової активності у макроекономічному просторі України. В останні роки перестали загострюватися або повністю зникли кризові явища, які були характерні національному макроекономічному середовищу в період 2008–2014 рр. У зазначений період національне макроекономічне середовище пережило безпрецедентне поєднання політичної та фінансово-економічної криз. Макроекономічні дисбаланси, накопичені у 2008–2014 роки, та агресивна політика зовнішнього оточення зруйнували макроекономічну стабільність у національному просторі.

Достатньо відчутними для національної економіки стали негаразди на фінансово-грошовому та валютному ринках країни. У 2013–2016 роках фінансово-грошовий та валютний ринок України пережив найглибшу кризу з часів здобуття незалежності. Вона була спричинена також сегментними структурними дисбалансами, які накопичилися протягом 2008-2014 років. Особливо необхідно відмітити про відсутність належного

регулювання та ефективного нагляду з боку державних інституцій у зазначений період.

Негативними складовими фінансово-грошового та валютного ринку країни були: значна кількість банківських установ; непрозора структура власності; масштабне кредитування пов'язаних осіб; економічно необґрунтовані ставки за депозитними операціями; недостовірні інформація, подана у фінансовій звітності; фіктивні кореспондентські рахунки в інших банківських установах, у т.ч. іноземних; політично мотивоване кредитування з боку державних фінансових установ; обмеження вільної купівлі-продажу іноземної валюти; обов'язковий продаж державі частини валютної виручки; регулювання термінів оплати експортних й імпорتنих операцій; регулювання валютних відносин на ринку готівкової валюти; введення лімітів для учасників валютного ринку на валютні операції; значна девальвація національної валюти; розмір облікової ставки НБУ та інші.

У 2014 році на валютному ринку відбувся перехід від штучно стабільного до гнучкого обмінного курсу національної валюти, який визначається фундаментальними чинниками ринкового середовища – попитом та пропозицією. Але необхідно відмітити, що державні інституції мають відповідний інструментарій, якій може вплинути як позитивно, так і негативно на формування обмінного курсу національної валюти.

В контексті цього актуальним є розробка сучасного методичного інструментарію в системі державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації, зокрема на основі концепції вектору розвитку. Вектор розвитку –